

Wprowadzenie

Współczesne procesy rozwoju społeczno-gospodarczego i kulturowego, w różnej skali układów przestrzennych (od skali lokalnej poprzez regionalną, krajową, do skali światowej), wykazują coraz silniejsze powiązania z procesami rozwoju globalnego. Procesy te z jednej strony pobudzają mechanizmy konkurencyjności podmiotów gospodarczych i instytucji, a z drugiej – powodują podnoszenie atrakcyjności układów przestrzennych dla generowania endogenicznych i przyciągania egzogenicznych czynników rozwoju. Podejmowane w tym zakresie decyzje opierają się na zasadzie optymalizacji, która pozwala najefektywniej realizować założone cele rozwojowe firm, przy określonych środkach kapitałowych, w danych uwarunkowaniach. Celowe działania zmierzają do stopniowego zwiększania efektywności ekonomicznej działalności produkcyjnej i usługowej oraz podnoszenia konkurencyjności firm, a także rozwijania wewnętrznych czynników wzrostu określonej skali układów przestrzennych oraz podnoszenia ich stopnia atrakcyjności dla napływu zewnętrznych czynników rozwojowych.

Przyjmujemy założenie, że tymi procesami przemian, odnoszącymi się zarówno do zarządzania określonymi podmiotami gospodarczymi, jak i do rozwoju różnej skali układów przestrzennych, steruje człowiek. W zależności od stopnia przygotowania zawodowego może on umiejętnie wykorzystywać współczesne procesy przemian i powodować przyspieszenie rozwoju przedsiębiorstw i układów przestrzennych lub skazać je na recesję czy upadek. Dlatego do odpowiedniego zarządzania tymi złożonymi procesami jest potrzebna odpowiednio przygotowana przedsiębiorcza osoba, która rozumie i zdobyła umiejętności posługiwania się z jednej strony mechanizmami kreowania i sterowania procesami rozwoju przedsiębiorstw, a z drugiej – mechanizmami intensyfikowania aktywizacji gospodarczej określonego obszaru.

W nawiązaniu do przedstawionych założeń Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, przy udziale Fundacji Edukacja dla Społeczeństwa, przygotował kolejny, trzeci tom prac z serii „Przedsiębiorczość – Edukacja”, poświęcony roli przedsiębiorczości w aktywizacji gospodarczej. Zawarte w nim prace autorów pochodzących z krajowych ośrodków naukowych podejmują analizę tego złożonego problemu z różnych punktów widzenia. Chcemy w ten sposób kontynuować szerszą dyskusję, która w przyszłości powinna doprowadzić do całościowego ujęcia tej szczególnie ważnej kwestii, nie tylko od strony ujęć modelowych, ale także od strony praktyki gospodarczej oraz dydaktyki przedsiębiorczości, by w konsekwencji przyspieszyć proces kształtowania przedsiębiorczych postaw całego społeczeństwa.

W nurcie tej bardzo złożonej problematyki badawczej znajdują się prace prezentowane w niniejszym tomie, których autorami są przedstawiciele wielu krajowych ośrodków akademickich (Katowic, Koszalina, Krakowa, Lublina, Łodzi, Poznania, Rzeszowa, Słupska, Szczecina, Torunia, Warszawy, Wrocławia) oraz nauczyciele przedsiębiorczości szkół ponadgimnazjalnych i doradcy metodyczni z województw: dolnośląskiego, kujawsko-pomorskiego, łódzkiego, małopolskiego, mazowieckiego, podlaskiego, śląskiego i zachodniopomorskiego.

Chcemy w ten sposób z jednej strony doskonalić proces przenikania treści wypracowanych w kręgach akademickich, które powinny być wykorzystywane w procesie dydaktycznym z zakresu przedsiębiorczości w szkole ponadgimnazjalnej, a z drugiej strony – lepiej poznać aktualne potrzeby merytoryczne i dydaktyczne nauczycieli tego nowego przedmiotu.

Zdajemy sobie sprawę, że zarówno proces kształcenia nauczycieli przedsiębiorczości, jak i metody przekazywania treści w procesie edukacyjnym wymagają ciągłego doskonalenia. W warunkach nasilających się procesów globalizacji i integracji europejskiej, które przyspieszają rozwój światowych i europejskich powiązań ekonomicznych, technologicznych i organizacyjnych, niezwykle ważnym zagadnieniem jest rozwijanie postaw przedsiębiorczych młodzieży, które pozwolą jej znaleźć dla siebie miejsce w coraz szybciej zmieniającym się świecie.

Prezentowane prace koncentrują się na kilku ważnych problemach dotyczących:

- roli przedsiębiorczości w aktywizacji gospodarczej układów regionalnych i lokalnych,
- rozwijania przedsiębiorczości dla aktywizacji obszarów wiejskich,
- wizerunku przedsiębiorcy i kształtowania postaw przedsiębiorczych,
- funkcji kapitału społecznego w rozwijaniu przedsiębiorczości,
- doskonalenia treści, form i metod w dydaktyce przedsiębiorczości.

Oddając do rąk czytelnika trzeci tom serii „Przedsiębiorczość – Edukacja”, chcemy podziękować wszystkim osobom i instytucjom wspierających nasze prace za pomoc finansową, która umożliwiła publikację niniejszego tomu. Zainteresowanych prezentowaną problematyką zachęcamy do współpracy z Zakładem Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie. Zwracamy się z prośbą o uwagi, które pomogą nam podnosić poziom prac i rozszerzać podjętą problematykę badawczą i edukacyjną.

Zbigniew Ziolo, Tomasz Rachwał